

Белан Владислав,
молодший науковий співробітник,
Інститут професійно-технічної освіти НАПН України,
м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНОГО НАВЧАННЯ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ

Сучасні цивілізаційні зміни, що стосуються багатьох сфер суспільного та публічного життя, підвищило інтерес науковців і дослідників питань в області соціальних наук і використання освітніх електронних засобів і ресурсів. Протягом багатьох десятиліть, нинішня практика викладання предметів за допомогою традиційних навчальних засобів поступово почала поступатися місцем більш широко використовуваним технічним навчальним засобам. Розвиток мобільних, бездротових інформаційно-комунікаційних технологій дозволив нам спілкуватися з будь-ким із вчителів чи викладачів, незалежно від часу і місця, в якому ми перебуваємо, втілюючи у життя безліч нових можливостей освітньої діяльності (т. зв. дистанційна освіта). У свою чергу, мобільне навчання, яке структурно належить до дистанційної освіти і навчання, є новою освітньою парадигмою, на основі якої створюється нове навчальне середовище, де студенти можуть отримати доступ до навчальних матеріалів у будь-який час та в будь-якому місці, що робить сам процес навчання всеохоплюючим та мотивує до навчання протягом усього життя.

Мобільне навчання, за визначенням польського вченого К. Кужміча, характеризується як дистанційне навчання, яке впроваджуються за допомогою мобільних пристроїв [1]. Мобільне навчання є, з одного боку, різновидом дистанційного навчання, а з іншого – електронного. У порівнянні з електронним та дистанційним навчанням мобільне надає суб'єкту навчання більшу кількість «ступенів вільності» – вищу інтерактивність, більшу свободу

руху, більшу кількість технічних засобів, основними з яких є нетбуки, планшетні ПК, PDA (персональні цифрові помічники), аудіопрогравачі для запису та прослуховування лекцій, електронні книжки, мобільні телефони, смартфони тощо.

Іноді виокремлюють віртуальне навчання, під яким розуміють усі форми та підходи до навчання з використанням Інтернету. Йдеться про електронне навчання (за визначенням Європейської комісії), або об'єднання електронного та мобільного навчання (за визначенням українського вченого С. Семерікова), який зауважує, що «мобільне навчання забезпечує більшу навчальну мобільність у порівнянні з електронним або традиційним навчанням» [2].

Сьогодні, завдяки величезному технологічному прогресу в області мініатюризації персональних комп'ютерів, явище конвергенції мультимедійних засобів (зокрема, видимого в сучасних портативних пристроях), а також відносно низькій вартості виробництва, ми спостерігаємо значне зростання продажів переносних комп'ютерів, або ноутбуків, і мультимедійних мобільних телефонів – смартфонів. Завдяки збільшенню кількості смартфонів на душу населення у Європі та світі (явище «смартфонізації суспільства») мобільна освіта як така набуває широкого поширення і стає важливою складовою дистанційної освіти та навчання. [3] У той же час, нова парадигма мобільної освіти у науковій літературі визначається наступним чином: «під поняттям мобільної освіти слід розуміти широкий спектр освітніх можливостей, які надає поєднання мобільних технологій, бездротових мереж і технологій електронного навчання».

Дуже важливими з теоретичної точки зору, виявляються акценти українського вченого В. Суслова та польського Т. Круліковського щодо нових аспектів мобільного середовища віртуальної освіти, які передбачають, що: «ідея мобільного навчання полягає у створенні мобільного середовища, у якій як студент, так і викладач (вчитель) не пов'язані конкретною програмою навчання, і незалежні від місця навчання (як лекційна зала або клас), а також необмежені

часом, в якому вони хочуть асимілюватися (у разі студента), або готувати (для викладачів) методичні матеріали». Згадана авторами незалежність від місця та часу, здається, має вирішальне значення для індивідуалізації перебігу навчання, ефективності даної моделі навчання, конструювання змісту навчання та побудови суспільних відносин. Безперешкодний доступ до інформації (так само у формі друкованих методичних (навчальних) матеріалів, засобів Інтернет-мережі, а також спілкування з викладачем та/або іншими учасниками навчання) проводиться у будь-якому місці та дозволяє вести повністю гнучку роботу викладачам та отримувати індивідуальні знання та навички студентам. [4]

На даний час мобільне навчання стає важливою складовою частиною професійної освіти, зокрема, у Республіці Польща. Так, запровадження мобільного навчання у Державній вищій професійній школі (далі – ДВПШ) м. Каліш, як зазначає польський вчений Анджей Сигула, сприяли створенню, т. зв. мобільного освітнього середовища дистанційних курсів.

Створення моделі мобільного освітнього середовища студента ДВПШ спиралося на наступні процеси:

1. Поширення використання інформаційних панелей для створення особистого навчального середовища студента. Модель, яка описується, особистого освітнього середовища має заохотити власників смартфонів до використання своїх смартфонів під час навчання через використання спеціальних додатків і доступних мобільних інструментів. Опитування, яке було лише частково проаналізовано в цьому дослідженні, показало незначне зацікавлення можливістю записувати інформацію у різних форматах, або ж читання електронних книжок;

2. Створення навчального додатку у версії для пристроїв з системою Android, т. зв. Мобільного освітнього стартеру. У додаток входить 4 модулі: а. Старт – містить актуальну інформацію з життя навчального закладу, події з навчального календаря, після реєстрації відкривається доступ до персональних даних, б. Інфо – інформаційна й організаційна зони – містить інформацію про

навчальний заклад (у т. ч. мультимедійні матеріали), список контактів, карти, допомога у навчальній сфері; с. Соц – зона академічної активності – надає доступ до різних форм академічних контактів та сайтів соціальних мереж; d. Edu – освітня зона – надає доступ до бібліотечних ресурсів, сховища університетських знань, курсів, віртуального деканату та зони власних ресурсів;

3. Впровадження мобільного доступу до навчального порталу університету на основі колективного рішення авторів-розробників програми на платформі Moodle;

4. Використання QR-кодів у навчальних лабораторіях;

5. Підготовка мобільної версії для Інтернет-сторінки навчального закладу;

6. Упорядкування передачі лекцій та університетських подій для мобільних пристроїв;

7. Адаптація навчальних курсів до мобільного середовища, у тому числі до їх використання на смартфонах. Матеріали та заходи, які не готуються для мобільних клієнтів (користувачів мобільних технологій), повинні бути позначені, наприклад, іншим кольором або спеціальним символом;

8. Вивчення методології створення та проведення курсів з використанням смартфонів. [5]

Насамкінець варто зазначити, що мобільна освіта, як складова дистанційної освіти, в еру цифрових технологій і смартфонізації суспільства стає невід'ємною частиною життя суспільства і дедалі поширенішою у сусідній Польщі, хоча ще не на такому рівні, як в інших країнах Західної Європи. Саме тому для України польський досвід є важливий і цікавий, адже наша країна у певній мірі планує не відставати від сучасних європейських тенденцій, які чітко простежуються на країнах-членах Європейського Союзу.

Список використаних джерел:

1. Kuźmicz K. E-edukacja jest wszędzie – rozważania dotyczące istoty i zastosowania technologii mobilnych w kształceniu zdalnym. – Wrocław: Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, 2012. – s. 129-140.
2. Теоретико-методичні основи фундаменталізації навчання інформатичних дисциплін у вищих навчальних закладах : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 «Теорія та методика навчання (інформатика)» / Семеріков Сергій Олексійович; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2009. – 536 с.
3. Mobile i digital w Polsce i na świecie w 2016 r. Najnowszy raport dotyczący stanu internetu, mobile'a oraz mediów społecznościowych w Polsce i na świecie (w podziale na kraje) w 2016 roku. – Режим доступу: <https://mobirank.pl/2016/01/27/mobile-digital-w-polsce-na-swiecie-2016/>
4. Susłow W., Królikowski T. M-learning, więc uczenie się w terenie, „Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej”, – 2005, s. 12.
5. Syguła A., Smartfon jako narzędzie w procesie edukacji w szkole wyższej – możliwości i perspektywy zastosowania, http://www.e-edukacja.net/dziewiata/referaty/Sesja_2b_1.pdf